

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

เนื่องจากการบัญชีของแต่ละประเทศ มีรูปแบบและแนวทางในการปฏิบัติทางการบัญชีที่แตกต่างกันไป ตามสภาพแวดล้อม ความต้องการของผู้ใช้บการเงิน และนโยบายของรัฐบาลในแต่ละประเทศ ฯลฯ จึงส่งผลให้แนวปฏิบัติทางการบัญชีของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน สาเหตุหนึ่งที่ทำให้แนวปฏิบัติทางบัญชีแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน มาจากความแตกต่างของการกำหนดวิธีการตั้งมาตรฐานการบัญชีแต่ละประเทศ ซึ่งความแตกต่างของแนวปฏิบัติทางการบัญชีสามารถแยกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การวัดมูลค่าและการเปิดเผยข้อมูล (ชูศรี เทียศิริเพชร, 2545 : 33) สำหรับความแตกต่างทางด้านแนวปฏิบัติทางการบัญชีนั้น สามารถศึกษาและทราบถึงความแตกต่างได้จากงบการเงินที่บริษัทต่าง ๆ ในแต่ละประเทศได้จัดทำขึ้น

งบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรายงานทางการเงินซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการเพื่อตอบสนองผู้ใช้บการเงินทุกประเภท รวมทั้งสามารถประเมินผลการบริหารของฝ่ายบริหาร อันเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2543 : 256) นอกจากนี้ตัวเลขที่ปรากฏในงบการเงินจะเป็นเรื่องที่สำคัญที่ผู้ใช้บการเงินควรให้ความสำคัญแล้ว ข้อความต่าง ๆ ในหมายเหตุประกอบงบการเงินถือเป็นข้อมูลอีกประเภทหนึ่ง ที่ผู้ใช้บการเงินควรให้ความสำคัญศึกษาควบคู่ไปกับตัวเลขในงบการเงินด้วย เพราะข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินจะช่วยให้ผู้ใช้บการเงินเข้าใจถึงตัวเลขที่ปรากฏในงบการเงินเพิ่มมากขึ้น

ในตลาดหลักทรัพย์ยังบการเงินถือเป็นข้อมูลที่มีความจำเป็นต่อผู้ลงทุน เพราะนักลงทุนจะนำข้อมูลที่ได้จากงบการเงิน ไปประกอบการตัดสินใจลงทุน กลุ่มอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์มีอยู่ทั้งสิ้น 31 กลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มอุตสาหกรรมกลุ่มหนึ่งที่มีความน่าสนใจสำหรับนักลงทุนคือกลุ่มธุรกิจพลังงาน (Energy) จากรายงานสถิติการซื้อขายของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประจำเดือนมกราคม 2548 ระบุว่า กลุ่มธุรกิจพลังงาน เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดสูงสุดถึง 1,012,895.18 ล้านบาท คิดเป็น 22.10% ของมูลค่าตามราคาตลาดรวม และมีมูลค่าการซื้อขายเป็นอันดับสองรองจากกลุ่มธุรกิจธนาคาร คือ 63,788.18 ล้านบาท คิดเป็น 19.23% ของมูลค่าการซื้อขายรวม ซึ่งต่างจากกลุ่มธนาคาร เพียง 0.54% เท่านั้น

(ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548 : 4, 65) จากสถิติดังกล่าวสามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่า กลุ่มธุรกิจพลังงานในประเทศไทยนั้น เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่ได้รับความสนใจจากนักลงทุนเป็นอย่างสูง

งบการเงินนอกจากจะเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญของนักลงทุน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการตัดสินใจลงทุนแล้ว งบการเงินยังสามารถสะท้อนถึงแนวปฏิบัติทางการบัญชี และรูปแบบมาตรฐานการบัญชีที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศ ดังจะเห็นได้ว่าการบัญชีของประเทศสหราชอาณาจักร ถือว่าเป็นต้นกำเนิดของรูปแบบการพัฒนาการบัญชีในปัจจุบัน มีรูปแบบการพัฒนาอย่างมีระเบียบ แบบแผน โดยอิสระ เป็นการบัญชีที่ใช้เป็นรากฐานในการพัฒนาการบัญชีของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (อรรถร โพธิสุข, 2544 : 67) อีกทั้งตลาดหลักทรัพย์ของอังกฤษ หรือ London Stock Exchange เป็นตลาดหลักทรัพย์ที่มีการก่อตั้งมานาน และมีมูลค่าการลงทุนที่สูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก และผู้ใช้งบการเงินของตลาดหลักทรัพย์ของประเทศอังกฤษจึงเป็นนักลงทุนทั้งในประเทศอังกฤษเอง และเป็นนักลงทุนจากทั่วโลก จึงทำให้มาตรฐานการบัญชีและแนวปฏิบัติทางการบัญชีของประเทศไทยมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับความเข้าใจของนักลงทุนมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงจัดตั้งคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชี (Accounting Standard Board – ASB) เพื่อกำหนดมาตรฐานทางการบัญชีและแนวปฏิบัติทางการบัญชี (Statements of Standard Accounting Practice – SSAPs) และคณะกรรมการนี้มีอำนาจรวมถึงการกำหนดมาตรฐานการรายงานงบการเงิน (Financial Reporting Standard – FRSs) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ประเทศไทยมีไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติทางการบัญชีของกลุ่มประเทศ สหราชอาณาจักรเอง ในขณะที่ประเทศไทยมีมาตรฐานการบัญชีที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีสากล (International Accounting Standards) ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านลักษณะของมาตรฐานที่ควบคุม เนื้อหาข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูลของงบการเงิน ซึ่งส่งผลให้การเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานมีความแตกต่างกัน ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบเพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของมาตรฐานการบัญชีและแนวปฏิบัติทางการบัญชี ระหว่างประเทศไทยและประเทศอังกฤษ โดยเลือกกลุ่มธุรกิจพลังงานเป็นกลุ่มศึกษา เนื่องจากกลุ่มธุรกิจนี้ เป็นกลุ่มธุรกิจที่มีปริมาณซื้อขายมากที่สุดคิด 5 อันดับแรกของตลาดหลักทรัพย์ที่ได้รับความสนใจจากนักลงทุน โดยจะศึกษาเปรียบเทียบตามมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย และมาตรฐานการรายงานทางการเงินของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบถึงแนวปฏิบัติทางการบัญชีในการเปิดเผยข้อมูล ในหมายเหตุประกอบงบการเงินของกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมพลังงาน ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของไทย และอังกฤษ

1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

การเปิดเผยข้อมูลของบริษัท สามารถเปิดเผยได้ในรายงานประจำปี งบการเงิน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน แต่ขอบเขตของการศึกษาในครั้งนี้ ทำการศึกษาเฉพาะการเปิดเผยข้อมูลในส่วนของหมายเหตุประกอบงบการเงิน โดยเลือกกลุ่มที่ทำการศึกษาจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของไทย กลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค (Energy and Utilities Sector) เปรียบเทียบกับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของอังกฤษ กลุ่มน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ (Oil and Gas)

การศึกษาในครั้งนี้จะศึกษาจากการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ของงบการเงินรอบระยะเวลาบัญชี ปี พ.ศ. 2545 - ปี พ.ศ. 2547 ตามมาตรฐานการบัญชีไทยฉบับที่ 35 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน และมาตรฐานการบัญชีไทยฉบับอื่นรวมถึงมาตรฐานการรายงานทางการเงินของประเทศอังกฤษที่เกี่ยวข้อง

บริษัทที่ได้ทำการศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 31 บริษัท มาจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไทย กลุ่มพลังงาน 11 บริษัท จากบริษัทที่ได้มีการจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมนี้ทั้งสิ้นจำนวน 17 บริษัทคือ บริษัท เชื้อเพลิงการบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) บริษัท ลานนารี ซอร์สเซส จำกัด (มหาชน) บริษัท ปิคนิคแก๊ส แอนด์ เอ็นจิเนียริง จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) บริษัท สยามสหบริการ จำกัด (มหาชน) และบริษัท สหมิตรดั่งแก๊ส จำกัด (มหาชน) และจำนวนอีก 20 บริษัท มาจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อังกฤษ (London Stock Exchange) กลุ่มพลังงาน จากบริษัทที่จดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมนี้ของตลาดหลักทรัพย์อังกฤษทั้งสิ้น 77 บริษัทคือ ABBOT GROUP plc , BG GROUP , BLACK ROCK OIL & GAS plc , BP plc , BURREN ENERGY , CAIRN ENERGY plc , EDINBURGH OIL & GAS plc , EGDON RESOURCES (U.K.) Limited , EMERALD ENERGY plc , EXPRO INTERNATIONAL GROUP , HUNTING plc , JKX OIL & GAS plc , KBC ADVANCED

TECHNOLOGIES plc , NELSON RESOURCES Limited , OILEXCO , PALADIN RESOURCE plc , PREMIER OIL , RHEOCHEM Limited , ROC OIL COMPANY Limited และ JOHN WOOD GROUP plc โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกบริษัท ฯ จากการที่บริษัทไทยมีการเปิดเผยข้อมูลในเวปไซต์ของตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทอังกฤษมีการเปิดเผยข้อมูลในเวปไซต์ของบริษัทเอง และสามารถดาวน์โหลดงบการเงินได้ครบทั้งสามปีที่ทำการศึกษา

1.3.2 วิธีการศึกษา การเก็บข้อมูล

1. ทำการศึกษา มาตรฐานการบัญชีไทย และมาตรฐานการบัญชีของอังกฤษที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันทั้งหมด รวมถึงข้อมูลด้านเอกสารและข้อมูลทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Internet) เพื่อให้ทราบถึง ข้อมูลที่ควรเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินของทั้งสองประเทศ

2. ทำการศึกษากาเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินจริง จากรายงานทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทั้ง 2 ประเทศ กลุ่มอุตสาหกรรมพลังงาน เพื่อให้ทราบถึงระดับความสอดคล้องและแตกต่างกันในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ

3. จากนั้นทำการศึกษาเปรียบเทียบระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของทั้งสองประเทศ โดยผู้ศึกษาได้ทำการแบ่งระดับการเปิดเผยข้อมูลได้เป็น 5 ระดับ ดังนี้

- อัตราการเปิดเผยข้อมูล ร้อยละ 80 – ร้อยละ 100 เป็นการเปิดเผยข้อมูลระดับ สูง
- อัตราการเปิดเผยข้อมูล ร้อยละ 60 – ร้อยละ 79 เป็นการเปิดเผยข้อมูลระดับ ก่อนข้างสูง
- อัตราการเปิดเผยข้อมูล ร้อยละ 40 – ร้อยละ 59 เป็นการเปิดเผยข้อมูลระดับ ปานกลาง
- อัตราการเปิดเผยข้อมูล ร้อยละ 20 – ร้อยละ 49 เป็นการเปิดเผยข้อมูลระดับ ก่อนข้างต่ำ
- อัตราการเปิดเผยข้อมูล ร้อยละ 0 – ร้อยละ 19 เป็นการเปิดเผยข้อมูลระดับ ต่ำ

1.3.3 สถิติในการวิเคราะห์

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ศึกษาแสดงผลในรูปของสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยจะเป็นการอธิบายลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ โดยใช้ความถี่และร้อยละ

1.3.4 นิยามศัพท์

การเปิดเผยข้อมูล (เกียรติศักดิ์ จิระเชียรนาล : 2518) หมายถึง การแสดงข้อมูลการเงินและข้อมูลอื่นอย่างชัดเจนเพียงพอที่จะสนองความต้องการขั้นต่ำสุดของผู้ใช้งบการเงิน เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดในการพิจารณาเพื่อทำการตัดสินใจ โดยใช้คำศัพท์ เชิงอรรถ รายงานของผู้สอบบัญชี หรือวิธีการเปิดเผยข้อมูล โดยวิธีอื่นที่เห็นสมควร

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กลุ่มพลังงานและทรัพยากร หมายถึง บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค (Energy and

Utilities Sector) ในปี 2545 ปี 2546 และปี 2547 จำนวน 17 บริษัท และบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศอังกฤษ (London Stock Exchange) กลุ่มน้ำมันและก๊าซ (Oil and Gas) ในปี 2545 ปี 2546 และปี 2547 จำนวน 77 บริษัท

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

ทำให้ทราบความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูล ในหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทย และอังกฤษ กลุ่มธุรกิจ พลังงาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved